

Семко М. М.

(наук. кер. ст. викл. Потапов О.М.)

*студентка IV курсу історичного факультету
Полтавського національного педагогічного
університету імені В.Г. Короленка*

РОЛЬ СБУЖБИ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ У БОРОТЬБІ З ТЕРОРИЗМОМ

На сучасному етапі розвитку нашої держави, така загроза як тероризм вмотивоване насильство з визначеною політичною, соціальною, релігійною метою, що передбачає залякування широких мас населення, набуває особливо гострого значення. Серед наукових кіл все частіше постає питання про забезпечення національної безпеки України від внутрішніх і зовнішніх загроз; організацію належного функціонування єдиної державної системи цивільного захисту, а також адміністративно-правових засад діяльності відповідних правоохоронних та інших державних органів; йде пошук шляхів створення умов для повноцінного функціонування підрозділів Служби безпеки України у сфері попередження, розкриття та усунення діяльності терористичних організацій.

У системі правоохоронних органів, що займаються питаннями запобігання тероризму та усунення його проявів провідну роль відіграють правоохоронні органи спеціального призначення, зокрема Служба безпеки України [7, с.86]. В умовах сьогодення остання поступово перетворюється з державного органу, що виконує лише каральні функції, на орган, основним пріоритетом діяльності якого є захист прав і свобод людини та законних інтересів суспільства. Це зумовлює зміну її ролі і місця в системі забезпечення національної безпеки загалом і серед сил охорони правопорядку [4, с.57]. У зв'язку з цим І. Кириченко зазначає, що нагальною є проблема розширення компетенції СБУ у питаннях боротьби з тероризмом [1, с.5-6]. На необхідності збільшення повноважень Служби також наголошують вітчизняні дослідники Г. Зеленський та М. Куркін. Останні пропонують внести зміни до Закону «Про боротьбу з тероризмом» задля закріплення виняткових прав працівників Служби безпеки у цій сфері [4, с.143].

На сьогодні, Служба безпеки України – це державний правоохоронний орган спеціального призначення, який забезпечує державну безпеку, підпорядковується Президенту і є підконтрольним Верховній Раді України. Діяльність СБУ, її органів і працівників базується на принципах законності, поваги прав і гідності особи, позапартійності та відповідальності перед народом України [7, с.34].

Служба безпеки України здійснює боротьбу з тероризмом проведенням оперативно-розшукових заходів, спрямованих на запобігання, вияв-

лення та припинення терористичної діяльності, серед іншого і міжнародної; збирає інформацію про діяльність іноземних та міжнародних терористичних організацій; проводить у межах визначених чинним законодавством повноважень, виключно з метою отримання інформації у разі загрози вчинення терористичного акту або при проведенні антитерористичної операції, оперативно-технічні пошукові заходи у системах і каналах телекомунікацій, які можуть використовуватися терористами; забезпечує через Антитерористичний центр при Службі безпеки України організацію і проведення антитерористичних заходів, координацію діяльності суб'єктів боротьби з тероризмом; відповідно до визначеної законодавством України компетенції здійснює досудове слідство у справах про злочини, пов'язані з терористичною діяльністю; ініціює питання накладення на невизначений строк арешту на активи, які пов'язані з фінансуванням тероризму та стосуються фінансових операцій, зупинених відповідно до рішення, прийнятого на підставі резолюцій Ради Безпеки ООН, зняття арешту з таких активів та надання доступу до них за зверненням особи, яка може документально підтвердити потреби в покритті основних та надзвичайних витрат; забезпечує у взаємодії з розвідувальними органами України безпеку від терористичних посягань установ України за межами її території, їх працівників та членів їх сімей [4, с. 18].

Аналізуючи чинну нормативно-правову базу з питань повноважень Служби безпеки І. Смазнова відзначає, що вона досить широка і теоретично може забезпечити ефективну протидію терористичній загрозі. Проте при цьому уявляється невірним припинення терористичного пошуку моделі, яка змогла б об'єднати в собі «логіку паперів» і реальні заходи її застосування. Це можливо тільки за умови, якщо українське суспільство і, перш за все, представники правлячої еліти удосконалюватимуть вже існуючий механізм протидії тероризму і створять ефективнішу модель, здатну вивести з-під терористичного удару його безпосередніх жертв або пом'якшити резонанс від наслідків [9, с.10].

С. Телешун стверджує, що для здійснення ефективної протидії тероризму необхідне об'єднання та координація дій всіх правоохоронних органів в рамках антитерористичної діяльності. При цьому, поряд з політичними, економічними, гуманітарними та іншими заходами, які пропонується активізувати з метою підвищення ефективності антитерористичної діяльності, наголошується на необхідності більш широкого залучення можливостей спеціальних служб СБУ як ключового інструменту, основним завданням якого у контексті боротьби з тероризмом, в умовах сьогодення, є своєчасне виявлення терористичних загроз, їх локалізація та припинення за допомогою специфічних методів та засобів, що мають на «озброєнні» спецслужби [11, с.15]. Дослідник наголошує на необхідності залучення міжнародної допомоги, адже така загроза як тероризм не є локальною, а вже давно набула ознак загально світової. Тому, на його

Матеріали VIII Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції

думку, Україні варто акцентувати увагу міжнародної спільноти на можливій інформаційно-правовій та військово-силовій допомозі, яка перш за все дозволить швидше усунути дану проблему [11, с.17]. Схожу думку висловлює В. Ліпкан, підкреслюючи, що найдосконалішим методом боротьби з тероризмом є консолідація всіх сил правоохоронних органів та органів спеціального призначення. Він наголошує, що тероризм як загроза виникає у період нестабільності суспільства, а тому держава, в особі її силових структур повинна нівелювати будь-які загрози для суспільного ладу країни [4, с.78].

Отже, роль і місце Служби безпеки України в системі органів, що протидіють тероризму, обумовлені її винятковими завданнями та функціями як державного правоохоронного органу спеціального призначення.

Література:

1. Кириченко І.О. Шляхи вдосконалювання наукового супроводу службово-бойової діяльності сил охорони правопорядку / І.О. Кириченко, В.Ю. Богданович, В.В. Крутов [та ін.] // *Честь і закон*. – 2009. – № 1. – С. 3-23.
2. Кузніченко С.О. Боротьба з техногенним тероризмом: досвід Європейських держав / С.О. Кузніченко, О.К. Безсмертний // *Вісник Харківського інституту соціального прогресу*. Сер. «Екологія, техногенна безпека і соціальний прогрес». – 2014. – № 1. – С. 176-181.
3. Кузніченко С.О. Техногенний тероризм: джерела, типологія, концепція протидії / С.О. Кузніченко // *Зб. наук. пр. Харківськ. центру по вивченню орг. злочинності спільно з Американськ. ун-том у Вашингтоні*. Вип. 7. – Х. : Східно-регіон. центр гуманітарно-освітніх ініціатив, 2014. – С. 105-131.
4. Ліпкан В. Тероризм і національна безпека України / В Ліпкан. — К.: Знання, 2012.
5. На сторожі незалежності держави : 10 років Службі безпеки України / [ред. кол.: О.Ф. Белов, Г.В. Зеленський, М.В. Куркін та ін.]; голова редколегії П.М. Шатковський. – К.: СБУ, 2013. – 170 с.
6. Про боротьбу з тероризмом: Закон України від 20 березня 2003 р. № 638-IV // *Відомості Верховної Ради України*. – 2003. – № 25. – Ст. 180.
7. Про Службу безпеки України: Закон України від 25 березня 1992 р. № 2229-XII // *Відомості Верховної Ради України*. – 1992. – № 27. – Ст. 382.
8. Про основи національної безпеки України: Закон України від 19 черв. 2003 р. № 964-IV // *Відомості Верховної Ради України*. – 2003. – № 39. – Ст. 351.
9. Смазнова І.С. Аналіз методів протидії тероризму в Україні / І.С. Смазнова // *Актуальні проблеми держави і права*. – 2013 – № 4. – С. 6-15.
10. Судові та правоохоронні органи України: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / А.П. Гель, Г.С. Семаков, С.П. Кондракова. – К.: МАУП, 2004. – 272 с.
11. Телешун С. Політико-правові передумови боротьби з тероризмом в Україні / С. Телешун // *Право України*. — 2013. — № 12. — С.15-18.